

Opdracht voor een externe evaluatie

Save the Children is per direct op zoek naar een externe evaluator voor het project 'Speaking Minds', dat in coalitie met Defence for Children en Stimulansz wordt uitgevoerd. In dit project werken we aan het overbruggen van de kloof tussen gemeenten en moeilijk bereikbare jongeren. Het doel is om jongeren te betrekken bij de ontwikkeling van het gemeentelijke beleid op het gebied van armoede, sociale uitsluiting en schuldenproblematiek in Nederland. Save the Children vindt dat ieder kind een eerlijke kans verdient. In de hele wereld geven wij kinderen een gezonde start, de kans om te leren en beschermen we hen tegen onrecht en gevaar. Wij doen alles wat nodig is om het leven van kinderen - en daarmee de toekomst van onze samenleving - te verbeteren.

Dit doen we ook in Nederland met het doel dat alle kinderen mee kunnen doen in de maatschappij. Meedoen betekent: meepraten, meedenken en mee-besluiten. Zie voor uitgebreide informatie de bijlage bij deze opdracht.

1. Doel van de opdracht

1. Formaliseren Theory of Change: Op basis van de projectdoelen en activiteiten en bestaande documentatie een voorstel doen om een theory of change van dit project te formuleren en te visualiseren;
2. Uitvoeren van een externe evaluatie:
Doel van deze evaluatie is tweeledig:
  - a. 'Learning': lessen trekken uit de ervaringen opgedaan in de 'eerste' looptijd. Aanbevelingen die hieruit volgen, worden besproken en waar mogelijk en wenselijk leidt dit tot aanpassingen.
  - b. 'Accountability': Save the Children hecht er waarde aan dat het doel en de subdoelen van Speaking Minds worden gehaald en dat de manier waarop dit project is en wordt uitgevoerd zo efficiënt en effectief mogelijk is.

2. Gebruik van de evaluatie bevindingen

De lessen die kunnen worden getrokken uit deze evaluatie worden intern gebruikt om de kwaliteit van de projectuitvoering te verbeteren. De uitkomst van deze evaluatie zal deels gebruikt worden voor de officiële Speaking Minds 1 rapportage voor de donor (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid).

3. Hoofdvraag en subvragen van de evaluatie

Hoofdvraag: verifiëren of de voorgenomen resultaten van het project behaald zijn en wat de leerpunten zijn die bij de implementatie van de volgende fase kunnen worden meegenomen.

De focus in de beantwoording van deze hoofdvraag ligt op het in kaart brengen van de kwantitatieve resultaten en de tevredenheid over/beleving van het proces en resultaat onder verschillende doelgroepen. Daarnaast richt deze evaluatie zich ook op de kwaliteit van de samenwerking van deze unieke coalitie.

Subvragen

1. In hoeverre zijn de verwachte resultaten behaald?
  - a. In hoeverre zijn de kwantitatieve resultaten bereikt?

- b. In hoeverre zijn de kwalitatieve resultaten bereikt?
  - c. In hoeverre voldoet Speaking Minds aan lokale behoefte? Wat zijn suggesties voor verbetering?
    - i. In beleving van jongeren
    - ii. In beleving van professionals
2. Wat is de kracht van de samenwerking van deze coalitie?
- a. Afzonderlijke bijdragen van de coalitiepartners (doel van elk organisatie, bijdrage en hoe sluit het aan bij het geheel)
  - b. In hoeverre leidt deze coalitie samenstelling tot optimaal resultaat; wat is de meerwaarde van de coalitie? Wat heeft elk van de coalitiepartners geleerd van elkaar? Perspectief.

4. Aanpak van de evaluatie

De details van de te gebruiken methodologie zullen door de evaluator worden ontwikkeld en ter goedkeuring aan Save the Children voorgelegd. Gevraagd wordt om zowel kwalitatieve als kwantitatieve data uit primaire en secundaire bronnen te verzamelen en te analyseren. Gedacht wordt in ieder geval aan documentenonderzoek, interviews met sleutelinformanten, focusgroep discussie(s) met begunstigen en consultaties met stakeholders. Tevens wordt verwacht dat de evaluator relevante theoretische kaders aandraagt voor het uitvoeren van deze evaluatie en dat het eindrapport wordt geïllustreerd met casestudies en ander anekdotisch bewijsmateriaal.

Locatie: dataverzameling hoofzakelijk vanuit het kantoor in Den Haag, interviews bij coalitiepartners en gemeenten (eventueel telefonisch), interviews op plek die voor jongeren makkelijk bereikbaar is.

Op te leveren:

- Onderzoeksplan
- Beschrijving van de 'theory of change' (als onderdeel van het werkplan);
- Beknopt concept evaluatierapport;
- Beknopt definitief evaluatierapport;
- Bijlagen ter illustratie: commentaren, uitspraken, voorbeelden van adviezen, overzicht van de media aandacht, etc.;
- Workshop om de resultaten en leerpunten te presenteren aan de interne betrokkenen.

5. Tijdsplanning

Datum	Activiteit
Mei: week 19 (voor 9/5)	Deadline <i>werkplan</i> van de evaluator Documentenanalyse Ontwikkeling interviews
Mei: week 20 – 21 - 22	Planning gesprekken Periode van onderzoek in het veld
Juni: week 23 -24	Analyse van de gegevens en opleveren concept rapport
Juni: week 26	Eindrapport opleveren en workshop

6. Profiel Evaluator

Externe evaluator met als kwalificaties: onafhankelijk, op korte termijn beschikbaar, flexibel beschikbaar in het tijdsplan, bewust van verschillende attitudes (naar jongeren en professionals). Kennis en ervaring met jeugdparticipatie bij beleidsvorming strekt tot aanbeveling.

7. Selectieproces

Een selectiecommissie bestaande uit inhoudelijke en MEAL (monitoring, evaluation, accountability and learning) experts zal de offertes bekijken en met een drietal kandidaten een gesprek voeren. Op basis van getoonde expertise en het evaluatievoorstel zal de keuze voor de evaluator worden gemaakt.

Wij vragen kandidaten het volgende in te dienen aan personeelszaken@savethechildren.nl:

- een evaluatievoorstel, inclusief tijds- en prijsindicatie en een uiteenzetting over de te gebruiken methodologie;
- c.v.;
- een eerder uitgevoerde evaluatie.

De uiterlijke indieningsdatum is 16 april 2018.

8. Budget voor deze opdracht

Uitvoering van evaluatie, inclusief opmaak en print van evaluatierapport: € 9.000 (inclusief BTW)
Betaling vindt plaats in drie fasen: 30% na oplevering van het werkplan, 40% na oplevering van het eindrapport en 30% na goedkeuring van het eindrapport.

Save the Children voert een actief veiligheidsbeleid voor kinderen. Daarom vragen wij van onze medewerkers en zzp-ers de bereidheid tot naleving van onze gedragscode, medewerking bij het opvragen van een Verklaring Omtrent het Gedrag en het aanleveren van een relevante referentie.

BIJLAGE

Achtergrond van het project Speaking Minds

In het project Speaking Minds (voorheen Bruggenbouwers) laten Save the Children, Defence for Children en Stimulansz met een vernieuwende aanpak zien hoe het faciliteren van een dialoog tussen jongeren -die opgroeien in huishoudens met een laag inkomen- en gemeentelijke beleidsmedewerkers resulteert in een meer inclusief¹ en effectief gemeentelijk armoedebeleid. Onze aanpak versterkt de positie van jongeren in de maatschappij, sluit aan bij hun wensen en behoeften en gaat armoede en sociale uitsluiting tegen. Het project is tijdens de looptijd van deze subsidie uitgevoerd in 12 gemeenten.

Aanleiding

In Nederland groeien 421.000 kinderen en jongeren (tot 18 jaar) op in een huishouden met een

---

¹ Door middel van jongerenparticipatie

laag inkomen (12%).² Daarnaast blijkt dat 60% van de kinderen en jongeren in deze kwetsbare groep uit een gezin komt met twee werkende ouders. In 2014 leefden 131.000 minderjarigen vier jaar of langer in een huishouden met een laag inkomen. Gevoelens van sociale uitsluiting, onzekerheid en schaamte die zij ervaren zijn blijvend van invloed op de persoonlijke ontwikkeling van kinderen alsmede op de samenleving als geheel, aangezien kinderen een verhoogd risico lopen om ook in hun volwassen leven met armoede- en schuldenproblematiek in aanraking te komen. In het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties (IVRK) wordt het recht op een toereikende levensstandaard, artikel 27, geborgd.

Artikel 27 stelt dat elk kind recht heeft op een levensstandaard die toereikend is voor zijn lichamelijke, geestelijke, intellectuele, morele en maatschappelijke ontwikkeling. Armoede onder kinderen en jongeren heeft daarnaast ook effect op andere kinderrechten zoals het recht op sociale zekerheid, onderwijs, vrije tijd, cultuur en participatie. Kinderen moeten kunnen meepraten, meedoen en meebeslissen over zaken die hen aangaan. Armoede en sociale uitsluiting onder kinderen en jongeren is derhalve een maatschappelijk probleem.

Burgerparticipatie, met name van kinderen en jongeren is onmisbaar bij het vinden van oplossingen voor dit maatschappelijke probleem. In de praktijk blijkt echter dat dit voor veel gemeenten lastig uit te voeren is. De voorgestelde aanpak biedt een oplossing en faciliteert een dialoog tussen gemeentelijke beleidsmedewerkers en kinderen en jongeren.

Probleemstelling

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het lokale armoedebeleid en zijn verplicht burgers, en dus ook kinderen en jongeren, te betrekken bij de vorming van beleid³. Dit gebeurt volgens de Kinderombudsman (2014) onvoldoende: slechts 4,6% van de gemeenten heeft participatie geborgd.⁴ Jongeren die wél actief zijn komen vaak niet uit kwetsbare groepen, zijn vaker hoger opgeleid en hebben positieve rolmodellen in de thuissituatie en op school. Gemeenten weten daarom onvoldoende of de voor kinderen/jongeren in armoede bedoelde voorzieningen passend zijn en goed worden gebruikt.

Gemeenten besteden momenteel wel aandacht aan materiële ondersteuning voor kinderen en jongeren via regelingen voor ouders die onder een bepaalde inkomensgrens vallen. Voorbeelden zijn het Kindpakket⁵ of een bundeling van voorzieningen in natura met een soortgelijke strekking. Onderzoek door Bureau Barthels (2015)⁶ wijst uit dat slechts 7 van de 68 (aan het onderzoek deelnemende) gemeenten met een Kindpakket, kinderen en/of jongeren hebben betrokken bij de totstandkoming hiervan.

Gemeentelijke beleidsmakers die verantwoordelijk zijn voor de invulling van participatie hebben (vaak) niet de kennis noch de vaardigheden om barrières structureel op te heffen.⁷ Onze aanpak komt tegemoet aan deze uitdaging onder gemeentelijke beleidsmakers door hen te equiperen om

² CBS, 2015 (inmiddels zijn recentere cijfers beschikbaar)

³ Kinderombudsman, Effectief kindgericht armoedebeleid, 2014

⁴ Kinderombudsman, Kinderen in armoede in Nederland, 2013

⁵ Een kindpakket is een pakket, dat kinderen in armoede voorziet van tenminste de meest noodzakelijke behoeften, aangevuld met zaken om mee te kunnen doen in de samenleving.

⁶ Bureau Barthels (2015). Samenvatting eindrapport en casusbeschrijvingen Kindpakket. http://www.bureaubartels.nl/site/assets/files/1022/0584_eindrapport_en_casebeschrijvingen_kindpakketten.pdf

⁷ UNICEF & Koning Boudewijnstichting, 2010

met jongerenparticipatie aan de slag te gaan.

Doelstelling en doelgroep

De aanpak draagt bij aan een inclusief en effectiever armoedebeleid dat maatwerk levert aan kinderen, jongeren en gemeenten door structurele integratie van jongerenparticipatie op gemeentelijk niveau. De doelgroep bestaat uit:

- 180 kwetsbare kinderen en jongeren (in de leeftijdscategorieën van 12-14 en 15 -18 jaar)
- Beleidsmakers van gemeentelijke, bovenregionale en nationale overheden.

De aanpak richt zich op het bereiken van jongeren in de leeftijdsgroepen 12-14 en 15-18. De keuze voor jongeren uit kwetsbare groepen is gemaakt omdat zij opgroeien in een systeem waarbij armoede en sociale uitsluiting mogelijk een grote rol speelt. De leeftijdskeuze is gebaseerd op de cognitieve capaciteiten die deze leeftijdsgroep bezit en die noodzakelijk wordt geacht om aan de slag te gaan met een gemeentelijk beleidsvraagstuk.

Verwachte resultaten	Activiteiten
12 gemeenten hebben een inclusief en effectiever armoede- en schuldenbeleid waarin de visie en behoeften van jongeren in de leeftijd van 12 - 18 jaar is geïntegreerd	12 Gemeenten participeren in het project
	10 (V)MBO scholen/welzijnsinstellingen participeren in het project
	180 Jongeren participeren in het traject
	Minimaal 12 Beleidsmedewerkers worden getraind op "veilige participatie en kinderrechten" ^[1] _[SEP]
	12x De denktank methode wordt geïmplementeerd conform projectbeschrijving
180 jongeren hebben kennis, kunde en vaardigheden opgedaan om mee te denken, zich uit te drukken over het armoede beleid/sociale uitsluiting en om bij te dragen aan schuldpreventie onder jongeren.	12x Presentatie, debat en pleitbezorgingstraining is uitgevoerd binnen de trajecten aan de jongeren die deelnemen aan de denktank.
	12 Trainingen over kinderrechten en plichten en het belang ervan is uitgevoerd binnen de trajecten aan jongeren.
	Aansluitend op het denktank traject volgt voor een nader te bepalen aantal jongeren een praktische stage georganiseerd door de (V)MBO & welzijnsinstelling
Een duurzame dialoog is ontstaan en wordt in stand gehouden tussen betrokken jongeren en beleidsmakers en de resultaten zijn gedeeld op gemeentelijk, bovenregionaal	12 x Signalen uit de kinderrechten helpdesk worden gedeeld met betrokken beleidsmedewerkers.
	Minimaal 12 Beleidsmedewerkers benaderen jongeren denktanks voor advies rondom thema's die te maken

en nationaal niveau.	hebben met armoede, sociale uitsluiting en schuldpreventie.
	1 Social media platform is beschikbaar om dialoog tussen jongeren, beleidsmakers en geïnteresseerden gaande te houden.
	12x Gemeentelijke presentatie bevindingen van de jongerendenktank
	8x Presentatie bevindingen op bovenregionaal niveau
	1 Evaluatierapport jongerendenktank met aanbevelingen is beschikbaar.
	1 Nationale bijeenkomst presentatie van overkoepelende bevindingen en adviezen

De Aanpak Speaking Minds samengevat

Centraal in deze aanpak staat het in contact brengen van kinderen en jongeren uit kwetsbare groepen en beleidsmakers, om zo tot inclusiever en effectiever armoedebeleid te komen. De jongeren leren hoe beleid tot stand komt, op welke wijze zij hun stem kunnen laten horen en wat hen dit oplevert. Zij doen hierbij vaardigheden op als presenteren, probleemanalyse maken en debatteren. Vervolgens gaan deze jongeren aan de slag met het in beeld brengen van situaties rondom het door de beleidsmedewerker ingebrachte probleemstelling m.b.t. armoede en de mogelijke oplossingen. Hiertoe wordt de photo-voice methode gebruikt. Aan de hand van fotografie brengen de geselecteerde jongeren hun wereld in beeld, kunnen er kritisch op reflecteren en beter in dialoog treden met beleidsmakers. Het traject wordt afgesloten met een eindpresentatie, waarbij alle betrokkenen aanwezig zijn. Cruciaal is dat beleidsmedewerkers aan de jongeren terugkoppelen wat er met hun ideeën gedaan is en op welke manier die van toepassing zijn gebleken. Aansluitend gaan de jongeren actief aan de slag door een (maatschappelijke) stage te doen. Op deze manier dragen de betrokken jongeren ook praktisch bij aan de oplossing van het vraagstuk. De probleemstelling die aan de jongerendenktank wordt voorgelegd, wordt voorbereid met de beleidsmedewerkers. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van de signalen die zijn ontvangen via de Kinderrechtenhelpdesk. De Kinderrechtenhelpdesk is een initiatief van Defence for Children, ondersteund door Save the Children. De juristen van de Kinderrechtenhelpdesk beantwoorden vragen van kinderen, ouders, advocaten en hulpverleners en geven juridisch advies. Stimulansz draagt ervoor zorg dat de bevindingen van de jongerendenktank op bovenregionaal en nationaal niveau worden gedeeld. Via sociale media wordt uitwisseling/ dialoog/ inspraak ingebed. Kwetsbare kinderen en jongeren worden geselecteerd via het (v)MBO onderwijs en welzijnsorganisaties (zoals bijvoorbeeld bureau Halt, jongeren werk en instellingen voor schuldhulpverlening). De organisaties hebben jarenlange (wereldwijde) ervaring in het identificeren van en werken met jongeren uit kwetsbare groepen.